

Održiva ekonomska valorizacija zaštićenih područja

Održivo korišćenje, zaštita i razvoj prirodnih resursa je osnova dugoročnog razvoja na globalnom nivou. Uz brigu oko zaštite prirodnih vrijednosti i povećanja površina zaštićenih područja, moramo osigurati primjerenu valorizaciju zaštićenih područja na način da se osigura održivi razvoj koji podrazumijeva dugoročni ekonomski razvoj koji nije u suprotnosti s principima zaštite i maksimalno uključuje lokalne zajednice.

Prirodne ljepote planinskih masiva i rječnih kanjona Crne Gore sa vrhunskim botaničkim endemskim fondom, Ramsarsko područje Skadarskog jezera, pejzaži i obale na našem primorju predstavljaju neiskorišćeno blago nama na dohvata ruke. Kako očuvati taj postojeći, izuzetno vrijedan prostor i iz njega stvoriti nove vrijednosti te osigurati održivi razvoj zaštićenih područja, pitanja su kojima se mora prići sa velikom ozbiljnošću.

Sigurno nismo rekli ništa novo ako ponovimo kako je Crna Gora među rijetkim zemljama u svijetu koje se mogu pohvaliti izuzetnim prirodnim vrijednostima. Nesporno je i kako su te prirodne vrijednosti stalni izazov ne samo za domaće nego i inostrane eksperte čije je područje interesa zaštita prirode. Međutim, činjenica je i kako naš odnos prema prirodi nije uvijek u skladu sa njenim osnovnim zakonima. Zadovoljstvo mi je reći kako intenziviranjem zaštite prirodnih vrijednosti, Crna Gora u posljednje vrijeme nastoji osigurati održivi razvoj prihvatajući načela uravnoteženog ekonomskog rasta i visokog stepena zaštite prirode kako bi se izuzetno prirodno bogatstvo sačuvalo i za buduće naraštaje.

Jedna od prisutnih predrasuda na našim prostorima je kako zaštita prirodnih vrijednosti dolazi u sukob s interesima ekonomskog rasta. Svjesno ili nesvjesno zaboravlja se kako su zaštićena područja, sa svojim izuzetnim prirodnim vrijednostima i resursima, kamen temeljac strategije očuvanja bioraznovrsnosti, a istovremeno predstavljaju i značajan potencijal za održivi ekonomski razvoj zemlje. Stoga je u ukupnim aktivnostima uspostavljanja i upravljanja zaštićenim područjima, potrebno detaljno valorizovati raspoložive potencijale, osmisliti njihovo korišćenje na dopušten način i izvesti konkretne projekte.

Mišljenja smo da naglasak treba staviti na originalne sadržaje, koji mogu biti komparativna prednost na užem i širem tržištu, kao što su: tradicionalna poljoprivreda, proizvodnja organske hrane, tradicionalni zanati i rukotvorine, uzgoj ljekovitog bilja i šumskih plodova, te mnogi drugi eko i etno turistički proizvodi i sadržaji, koji će pomoći ruralnom razvoju, zadržavanju i vraćanju stanovnika.

Djelotvoran održivi razvoj uključuje očuvanje biodiverziteta i zdravo ekonomsko upravljanje u zaštićenim područjima. Dobro definisan proces planiranja predstavlja

osnovni preduslov uspješne realizacije održive ekonomske valorizacije zaštićenih područja. Kako bi se uspostavila metodologija planiranja/proces planiranja, ključno je stalno i interaktivno angažovanje zajednice uključujući sve zainteresovane strane: privatni sektor, privredne grane, upravljače zaštićenim područjima, donosiocje odluka na nacionalnom i lokalnom nivou. Upravljanje zaštićenim područjima može se koristiti kao strateška prednost za unapređenje i promovisanje lokalnih/nacionalnih roba i usluga. Može dovesti do povećanog nacionalnog privrednog rasta i donijeti koristi lokalnom stanovništvu.

Naše opredjeljenje za održivi razvoj zaštićenih područja s jedne strane stoji u direktnoj funkciji održivog razvoja Crne Gore, a s druge strane u funkciji nacionalnog doprinosa svjetskim nastojanjima da se osigura održivo iskorištavanje, zaštita i razvoj prirodnih resursa kao uslov bez kojeg nema dugoročnog razvoja na globalnom i regionalnom nivou.

Jasno je da jedinstvena bioraznovrsnost i ljepota ove zemlje pruža mogućnost za razvoj brojnih socio-ekonomskih aktivnosti. Djelovanje koje se bazira na korišćenju prirode i bioraznolikosti može doprinijeti dobrobiti stanovnika ove zemlje i njenom razvoju. Ono što je potrebno je učinkovito i uspješno upravljati raspoloživim resursima kako bi se stvorili preduslovi za održivu upotrebu istih u sadašnjem vremenu, ali i u onom koje će tek doći.